

Yayın Kritiđi:

TARİH İÇİN METODOLOJİ

Editör: Ahmet Şimşek

Pegem Akademi, Ankara, Ekim 2015, 408 Sayfa

Elif AŞCI*

Tarih Metodolojisini 'dert edinmiş' tüm tarihçilere
ve daha zengin bir tarih literatürü için
tüm öğrencilere...

Tarihin faydası ve değeri üzerine verdiği konferansta Toynbee, "Tarihi niçin inceliyoruz?" sorusuyla başlar. "Acaba zahmetine değer mi?" şeklinde devam ettiği sorularına müspet bir cevabının kesinlikle verilemeyeceğini belirtirken, bir hikâyeyle bu durumu açıklamaya çalışır. Hikâyenin kahramanı Tarih problemlerine büyük bir ilgi duyan bilginlerin arasında tesadüfen bulunan bir kadındır. Bu tür meselelere ilgisi olmayan genç kadın Roma imparatorlarının tarihçelerini tartışan bu bilginleri içi sıkılarak bir süre dinledikten sonra ilk önce safça görünen sorular sormaya başlar. "Bu adamların hepsi berbat insanlardı, değil mi?" Tarihçiler hep birlikte "evet, tabii" derler. Kadın sormaya devam eder: "Bunların hepsi çoktan ölüp gitmiş, değil mi?" hep bir ağızdan evet diye cevap veren bilginler kadına acır şekilde gülümserler. Kadının "öyleyse ne demeye bu adamlar hakkında hâlâ konuşup duruyoruz? şeklindeki son sorusu herkesi afallatır ve konuşma çıkmaza girer (Toynbee, 1963: 93).

* Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi A.B.D., Doktora Öğrencisi, E-posta: elifasci@sdu.edu.tr

Belki Toynbee'nin hikâyesindeki benzer sorularla karşılaşma endişesi "Tarih nedir?" sorusuyla tarihçileri, felsefecilerin sorularının ötesinde bir yerde buluşturmuş olabilir. Tarihçiler için cevapların aranılıp bulunabileceği yerler şüphesiz tarihsel olgulardır (Carr, 2005:12). "Tarih nedir" sorusunun ardından gelen sorular ki büyük ölçüde tarihin bir disiplin olarak tanınmasından sonra ortaya çıkan ve tarihin bir bilim olup olmadığına dair tartışmaları besleyen sorulardır. "Bilim ise metodu nedir?" "Bilim değilse niçin yazılır veya yapılır?" "Faydası nedir", "Konusu nedir?", "Tarihçi nasıl okur, nasıl araştırır, nasıl yazar?" Bu soruların cevapları siyasal ve toplumsal süreçlere göre nasıl şekillenir? Tarihçilerin bu türden soruları akademik düzeyde devam ederken, tarih öğrencilerinin bu sorularla ve cevaplarıyla karşılaşması genellikle ders programına dâhil edilmiş çoğu zamanda birbirleriyle karıştırılan, Tarih yazımı, felsefesi ve metodolojisi içerikli derslerdir. Bu türden derslerin işlenişinde genellikle ders kitabı niteliğinde kitaplar kullanılır. Mesela Zeki Velidi Togan'ın Tarihte Usul adlı kitabı uzun bir süre bu işlevi görmüştür. Tabii ki derslerde kullanılan kitaplar üslup ve muhteva açısından olduğu kadar eserdeki dilin zamanı itibarıyla karşılığı da önemlidir.

Olay odaklı anlatıyı seçen tarih kitaplarının aksine metodoloji kitapları oldukça tekniktir. Bu yüzden ağırlıklı olarak olay anlatısıyla işlenen tarih ders kitaplarına göre metodoloji kitapları sıkıcı anlaşılması daha zordur. Metodoloji kitapları anlaşılabilirliği, içeriğinin zenginliği ve güncelliği ölçüsünde işlevsel olabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında yakın bir zamana kadar tarihçilerin yetişmesinde ve tarih metodolojisi çalışmalarında ana kaynak durumundaki ilk baskısı 1950 yılında yapılmış olan Zeki Velidi Togan'ın Tarihte Usul kitabının muhtevadan ziyade dil bakımından özellikle lisans öğrencileri açısından kullanışlı olduğu söylenemez. Tarih felsefesi ve metodolojisini derinlikli olarak ele alan ilk telif eser olması bu eserin önemini artırmakla birlikte pratik ve kılavuz olma özelliğine sahip olmaması nedeni ile basit ve kolay anlaşılır metodoloji eserlerine ihtiyaç duyulmuş ve bu amaçla çalışmalar yapılmıştır.

Tarih Metodolojisi alanında kolaylaştırmaya yönelik çalışmalar ilk olarak İbrahim Kafesoğlu'nun Tarih Metodu Ders Notları ile başlamış Mübahat Kütükoğlu'nun Tarih Araştırmalarında Usul'ü ile devam etmiştir. Aynı amaçla İsmail Özçelik'in Tarih Araştırmalarında Yöntem ve Teknikler, Tuncer Baykara'nın Tarih Araştırma ve Yazma Metodu, Gülçin Çandarlıoğlu'nun Tarih Metodu/Araştırma-Yazma eserleri hazırlanmıştır (Şimşek, 2011: 14). Bu çalışmalara Ekrem Memiş, Yavuz Ercan, Zekeriya Kurşun gibi isimlerin kitapları da eklenebilir. (Şimşek, 2015: vi). Bahsi geçen

akademisyenlerin çalışmalarının yanı sıra metodolojiye dair çağdaş yazım tarzlarını ve tarihçilerin değişen ilgilerini içeren yeni çalışmalar da yapılmaktadır. Tarihyazımı ve metodolojisi üzerine tercüme ve telif kitapların yanı sıra bildiri ve makale tarzı eserlerin son çeyrek yüzyıldaki artışı Türkiye’de tarihe olan ilginin artışıyla paralel bir gelişme göstermiştir. (Alaslan, Şimşek, 2013:129-191) Özellikle son yıllarda Türkiye’de tarih yazımı ve metodolojik konular üzerine editörlüğünü Ahmet Şimşek’in yaptığı yayımlar dikkat çekmektedir. Tarih Eğitimi, Eğitim Tarihi ve tarihçilik alanında yayımlar yapan Şimşek, uluslararası alanda taranan hakemli bir dergi olan Türk Tarih Eğitimi Dergisi’nin (TUHED) editörlüğünü yapmaktadır. Her yıl farklı üniversitede olmak üzere, tarihyazımı çalıştaylarının düzenlenmesine katkı sağlamaktadır. Şimşek’in ders kitapları ve tarih yazımı üzerine çeşitli çalışmaları da bulunmaktadır (Kömür,2016).

“Türkiye’de Tarihyazımı”, “Tarih Nasıl Yazılır?”, “Tarih Nasıl Öğretilir?”, “Milli Tarihin İnşası” gibi çalışmaların editörlüğünü yapan ve bu konularda ortak çalışmalar yapmaya önem veren Şimşek’in editörü olduğu son kitap “Tarih İçin Metodoloji” adıyla yayımlanmıştır. Özellikle 2011 yılında yayımlanan “Tarih Nasıl Yazılır?” kitabı, kısa sürede beklenenden büyük ilgi görmüş ve pek çok üniversitede metodoloji kitabı olarak okutulmuştur. Amacı Türkçe tarihyazımı ve metodolojisi literatürüne yaşanan çağ ölçeğinde bir bakışla katkı sağlamak, değişen ve gelişen tekniklerin örneklerle göstermek, iletişim araçlarının sağladığı imkânları tarih araştırma ve yazımında nasıl kullanılacağını anlatmak, yeni başlayanlar ve meraklıları için giriş eseri oluşturmak (Şimşek, 2011: 15) olduğu belirtilen bu çalışma, bir anlamda “yeni nesil” sayılabilecek telif metodoloji ders kitabının ilk safhası olarak değerlendirilebilir.

“Tarih Nasıl yazılır” kitabının ardından “Tarih İçin Metodoloji” kitabı da benzer özellikleri taşımakla birlikte amacının farklı olduğu görülür. Kitabın önsözünde yazım gerekçesi açıklanmıştır. Buna göre her yıl düzenlenen tarihyazımı çalıştayları sırasında akademisyenlerin önerileri ve öğrencilerin beklentileri güncel bir metodoloji ders kitabı ihtiyacını hissettirmiştir. Bu ihtiyaç nedeni ile hazırlanan kitabın amacı tarih bölümlerinde iki ayrı dönemde Metodoloji veya Tarihte Usul/Yöntem adıyla okutulan derslere katkı sağlamaktır. Söz konusu çalışma, tarihçi olmak isteyen herkesin kuramsal ihtiyaçlarını gidererek metodolojik bir bakış açısı ile tarih araştırması yapabilmesi için bir başvuru kaynağı olarak tasarlanmıştır. Bu makalede de Tarih İçin Metodoloji kitabının amaçları ve hedef kitlesi dikkate alınarak tanıtımı ve değerlendirmesi yapılmıştır.

Çok sayıda akademisyenin bilgi ve tecrübelerini aktardığı belirtilen kitap, Ekim 2015'de Pegem Akademi tarafından yayımlanmıştır. Kitabın dış özellikleri incelendiğinde ilk olarak kapakta renklerin ve desenlerin uyumu dikkat çekmektedir. Kitabın 17.5x25.5 ebatlarında A4-A5 arasında bir boyuta sahip olduğu, yazıların iki sütun halinde düzenlendiği, metin içinde paragraf aralarına boşluk bırakıldığı görülmektedir. İlk bakışta bu özellikleri ile ders kitabı formatına uygun ve okuma kolaylığına sahip olduğu anlaşılmakla birlikte üniversitelerde okutulan ders kitaplarından çok lise ders kitaplarını çağrıştırmaktadır.

İçerik olarak incelendiğinde ise kitap, on iki bölümden oluşmakta, bölümlerin altısının kuramsal, altısının uygulamaya yönelik olduğu görülmektedir. Bölümler kendi içinde ve birbirleri ile tutarlı olarak değerlendirilebilir. Her bölümün başında okuyucunun dikkatini çekmesi için kavramlar, anahtar kelime olarak verilmiş, bölüm sonuna da daha ayrıntılı bilgi sahibi olmak isteyenler için kısa okuma listeleri eklenmiştir. Bazı bölümlerde yer alan tartışma metni konu ile ilgili tartışmalar hakkında farkındalık oluşturmayı amaçlamıştır. Kitabın başında ve sonunda okuyucu için ayrılmış boş sayfalar, okuyucunun değişen bakış açısını göstermesinin yanı sıra yazar olarak kitabın içinde yer almasını sağlamıştır. Eserin sonuna eklenen mini sözlük, hedef kitlenin öğrenci olması nedeni ile kitap içerisinde geçen ve bilinmesi gereken belli başlı kelimeleri içermiştir.

Kitabın bölümleri tek tek incelendiğinde ilk olarak Tarihsel Düşünme'ye dair konular ele alınmıştır. Bu bölümde tarih düşüncesinin doğası ve ana unsurlarına kısa ve öz bir şekilde değinilmiştir. Tarih neden ve kimin için yazılır, tarih ve zaman, anakronizm, tarihte çizgisel ve döngüsel ilerleme, pozitivizmin tarihe etkisi, tarihte nesnellik, nedensellik, rastlantı gibi konular başlangıç bölümü açısından uygun görünmektedir. Tarih bilinci ve düşüncesi olmaksızın kayıtlar, belgeler, kaynaklar ve olaylar bir anlam ifade etmeyeceği, çağdaş tarihçinin yaşamdan anlam çıkarabilmesinin bu konulardaki yeterliliğine bağlı olduğu gerçeğinden hareketle (Breisach, 2012:415) bölüm sonunda tarihyazımı ve tarih felsefesinden oluşan okuma listesi ile öğrencilerin tarihsel düşünmeye dair bilgilerinin tamamlanması beklenmektedir.

Tarihin Tarihine Kısa Bir Bakış başlığını taşıyan ikinci bölüm ise Dünyada ve Türkiye'de tarihyazımının geçmişten bugüne geçirdiği serüveni ele almıştır. Bölümde dönemin koşullarına göre tarihe bakışı da yansıtan tarihyazımındaki değişimin zaman

içinde efsaneden, devlet ve hükümdar tarihine, teolojik tarihten modern ve seküler tarihe uzanışı ve Türkiye'deki gelişimi genel olarak açıklamıştır. Bölüm sonunda toplumsal kuram ve tarihsel malzeme arasındaki ilişkinin önemine dikkat çeken tartışma kısmı ise, tarihçilerin anlatı, retorik ve kanıt açısından tarih bilimini anlamasına yardımcı olacak niteliktedir.

Usta Tarihçilere Göre Çalışma Alanları kitaptaki üçüncü ve en ilgi çekici bölümdür. Öyle ki, bu bölümde, on altı ayrı kürsüde çalışan tarihçiler alanlarının sınırları, kaynakları, öncüleri, diğer alanlardan farkları ve çalışmak isteyenlere tavsiyelerini sunarak yeni nesil tarihçilere yol göstermektedir. Özellikle bu bölüm lisans öğrencilerinin çalışmak istedikleri alanlara hazırlanmasında oldukça faydalıdır. Çünkü her usta tarihçinin vurguladığı kaynak dili ve batı dili öğrenme gerekliliği lisans yıllarında başlayan bir hazırlığı gerektirmektedir. Şüphesiz bu bölüm içinde yer alması beklenen başka tarihçiler de olacaktır. Herkesin ilgi alanına göre usta tarihçi olarak gördüğü ve takip ettiği kişiler farklı olabilir ancak her birine bu bölümde yer vermek mümkün olmayacağını gözönünde bulundurmamak gerekir. Bu bölümde yer verilmiş tarihçilerin editör ve ilgili bölüm koordinatörlerinin bir tasarrufu olduğu açıktır.

Tarihçi gibi Okumak ve Kritik ise, dördüncü bölümün konusu olmuştur. Tarihçiliğin olmazsa olmazı, eleştirel okumanın, metodolojik ve meslekî donanım gerektirdiğinin anlaşıldığı bu bölümde, tarih metni eleştirisi ve tarih tenkidi üzerinde örneklerden hareketle durulmuştur. Gerek metinlerde gerek tarihsel izlerde sorular sormanın önemi örnekler vererek açıklanmıştır. Tartışma kısmında ise, donanımlı bir tarihçi olmak için gerekli olan niteliklerin kompleks olduğu, geniş bir dünya görüşüne sahip olmanın, birincil kaynaklara nüfuz edebilmenin ve hatta kaynakların ötesine geçebilmekle mümkün olabileceğine dikkat çekilmiştir.

Bilindiği üzere tek bir tarih, tek bir metot yoktur; metotlar, tarihler, merak konuları ve görüş açıları vardır (Braudel, 1992: 98). İnsan ve toplumu bir cepheden bakarak anlamamanın yetersizliği nedeni ile tarih dar ihtisaslaşma sahasından çıkmış, diğer bilimlerle ilişkisi artmıştır. Bu münasebetlerin sınırı ve biçimi çağdaş tarihçiliğin epistemolojik perspektif içinde tartışma konusu iken (Yediyıldız, 1990:46), bu tarzda çalışmalar arttıkça her araştırma dalı gibi tarih de diğer bilimlerle ilişkilerinde sınırlarını tespit ederek kendi sahasında yaratıcı ve üretici olmaktadır. Kitabın beşinci bölümde tarihçilerin gelişen ilgi alanlarının ürünü olan Güncel Tarihyazım Tarzlarından bahsedilmiştir. Sosyal Tarih, Karşılaştırmalı Tarih, Kliometri, Sözlü Tarih, Kent Tarihi,

Mikro Tarih, Feminist Tarih, Biyografi ve Psicotarih gibi tarihçilerin yeni çalışma tarzları bir anlamda kısa kısa tanıtılmıştır. Disiplinler arası çalışmayı gerektirmesi ve metodolojik zorluklara sahip olması nedeni ile kaçınılan bu tarzların kitapta yer alması tarihçilerin yeni çalışma alanlarına ilgi duymasını sağlayabilir.

Altıncı bölüm Tarih Araştırmalarında Kullanılan Yöntem ve Bilgisayar Teknolojilerine yöneliktir. Modernizmle birlikte sosyal bilimler farklı disiplin ve yöntemleri olan bağımsız disiplin haline gelirken, postmodernizm ile sosyal bilimler birbirine yaklaşmıştır. Bunun sonucu olarak disiplinler arası çalışmalar ortaya çıkarken, disiplinler birbirlerinin tekniklerini de kullanmaya başlamışlardır (Yazıcı, 2015:172). Buna göre, tarihsel çalışmalarda anlatı analizi, muhteva analizi, söylem analizi, sosyal ağ analizi, dijital kaynaklar konu başlıklarına yer verilmiştir. Bu konulara örnekler üzerinden değinilmiş olması öğrencinin kolay anlamasına yönelik bir tercih gibi durmuştur. Değişen dünyanın yeni koşullarına uyum sağlamak ve karmaşık hâle gelen dünyayı daha iyi anlayabilmek için yeni nesil tarihçilerin bu analiz yöntemlerine ihtiyaç duyacağı anlaşılmaktadır. Bölüm sonunda verilen tartışma metni ise, iletişim çağının bilgiye ulaşmada sağladığı kolaylık ve meslekî dayanışma açısından faydalı olan dijital iş birliğinden bahsederek okuyucunun bu ağları tanımasını sağlamıştır.

İyi bir tarihçi olabilmek şüphesiz iyi bir araştırmacı olmaktan geçer. Araştırma sürecinde kaliteli sorular sorarak ilerlemek gerekir. Bilgi toplama yöntemi karıncalar gibi yığmak, örümcekler gibi örmek değil bu iki işin ortalaması arılar gibi toplarken işlemek şeklinde olması araştırma sürecinin verimli geçmesini sağlayabilir (Fazlıoğlu, 2013). Yedinci bölümde Tarihçi Gibi Araştırmak isteyenlerin, araştırmaya başlama, konunun tespiti, bilginin temini ve tasnifini, araştırma sırasında sorular sormanın ve fişleme yapmanın önemini ele almaktadır. Çalışmaya nereden başlayacağını bilememek, toplanıp yığılan bilgiler içerisinde kaybolmak ve kendine uygun konu belirlemediği için çalışmak istememek gibi sorunlarla karşılaşan genç tarihçilerin kafa karışıklığına gidermeye yöneliktir.

Sekizinci bölümde, tarih kaynaklarında neler, nasıl kullanılmalı sorularına cevap olacak niteliktedir. Tarihsel Kanıt ve Kayıtlarla Çalışmak başlıklı bu bölümde önce tarihçi ve kaynak ilişkisi ele alınmış, ardından Osmanlı belgeleri, yazma eserler, Osmanlı kronikleri, seyahatname, hatırat, mektup, görsel kaynaklar ve arkeolojik kaynakları tanıtılarak kullanım şekli bahsedilmiştir. Kitabın bütünlüğü ile uyumlu olan bu bölüm lisans ve lisansüstü öğrencilerin çalışmak istedikleri alanların

kaynaklarını tanıması ve kullanımında kolaylık sağlaması bakımından faydalı olmuştur. Ayrıca bölüm sonunda tahrir defterlerinin çalışılması ve metodolojisi ile ilgili sorunlar tartışılmıştır. Bu alanda çalışmak isteyenleri uyarması bakımından önemlidir.

Dokuzuncu bölüm Belge ve Kaynaklara Erişim konusunu ele almaktadır. Tarihçinin ihtiyacı olan belgeler, nerelerde ve nasıl erişilir sorularına dair bilgiler, her ne kadar lisans yıllarında öğretilmiş olsa da, ciddi manada ihtiyaç duyup kullandıkları dönem yüksek lisans olmaktadır. Dolayısıyla bu bölüm, lisansüstü öğrenciler açısından faydalı olacaktır. Tarihçi için dijital kaynaklar, kütüphaneler, arşivler oldukça önemlidir. Araştırılan konuya dair bilgilerin nerede olduğunu bilmek zaman ve enerji tasarrufu sağlayacaktır. Kütüphaneleri, arşivleri ve dijital kaynakları tanıtan bu bölüm tarihçileri çalışacağı konunun kaynaklarına yönlendirmektedir. Dijital kaynakların faydaları ve güvenilirliği konusunda tartışmalar da bölüm sonunda verilmiştir.

Tarihçi gibi Yazmak çabası içinde olanların ilgiyle okuyabileceği bölüm onuncu bölümdür. Tarihçi gibi araştırma yapıp, kaynaklara eriştik ama nasıl yazacağız diye imleç sancısı çekenler için hazırlanmış bu bölümde “insanlık için küçük, kendimiz için büyük bir adım” (Abacı, 2015: 322) olan yazma sırasında takip edilecek adımlar öğrencinin keyifle okuyabileceği bir üslup ile anlatılmıştır. Metodoloji derslerinde çokça yer verildiği hâlde, öğrenciler için hep sıkıntı olan ve yanlış uygulanması hâlinde akademik hayatta farkında bile olmadan sorunlara sebep olabilecek kaynak gösterme hakkında bilgiler de verilmiştir. Geçmişten günümüze tartışılan tarih ilim mi yoksa sanat mı? meselesi bu kısımda ele alınmıştır. Sözcüklerle resim çizen bir romancı (Collingwood, 2005: 248) veya teknik ile sanatı birleştiren mimar ile tarihçiyi orta noktada buluşturan özellikler var ise bu durum tarihin bilim olma özelliğine gölge düşürür mü? Tarihçilere meslekleri hakkında farkındalık oluşturacak ve düşünmeye yöneltecek tartışma metni ile bölüm tamamlanmıştır.

On birinci bölüm yazım bölümü ile bağlantılı olarak etik konusunu ele almıştır. Tarih Araştırma ve Yazımında Etik konusu başlangıç aşamasında olan tarihçilere bilimsel ahlâk ve dürüstlük hakkında bilgiler vermektedir. Bilim dünyasında güvenin önemine dikkat çeken bu bölümde etik dışı davranışların neler olduğu, disiplinsiz çalışma örnekleri, intihal, sahtecilik, aşırma, çarpıtma, haksız yazarlık ve destek belirtmemenin olumsuz yönlerine dikkat çekilmiştir. Bu detaylı açıklamalar farkında olmadan yapılacak etik dışı davranışlara karşı geleceğin tarihçilerini bilinçlendirmesi beklenmiştir.

Son bölümde Bir Tarih Projesi Nasıl Hazırlanır? konusu ele alınmıştır. Bilindiği üzere tarih alanı projelerle son birkaç yıldır tanışmış görünmektedir. Tarih alanında öğrencilerin proje bilgi ve deneyimine sahip olmaması nedeniyle hala istenilen düzeyde projeler hazırlanmamaktadır. Bu konuda bir rehber ve yol gösterici niteliğinde olan bu bölüm, hem proje adımlarını açıklamış hem de proje hazırlarken yapılmaması gerekenleri listelemiştir. Verilen bilgiler öğretici ve teşvik edici olmakla birlikte, uygulanabilir olması için ders içinde akademisyenlerin örnek çalışmalar yapması öğrencilerin hem cesaretini artıracak hem de proje hazırlama becerisini geliştirecektir.

Kitabın dili ve üslubu ağırlıklı olarak akademiktir. Editör kitabı lisans ve lisansüstü öğrencilere ders kitabı olması amacı ile hazırlamıştır. Ancak bir lisans öğrencisi için çok kolay bir kitap olduğunu söylemek zordur. Üslubun akademik ders kitabı formatına uygun olması tabiki beklenecektir. Ancak kitap incelendiğinde yazıların hepsinde az çok hissedilen bir üslup farklılığı da görülmektedir. Bu durum, kırkı aşkın akademisyenin ve birbirinden farklı konuların tek bir kitapta yer almasından, konuların muhtevası ve yazarların üslup farkından kaynaklanmış olabilir.

Kitabın içinde anlatımı destekleyecek olan grafik, tablo ve şekiller genel olarak anlaşılır düzeydedir. Sadece onuncu bölümde yer alan yazım taslağı çok net okunamamaktadır. Ancak bu durum “iyi bir tarihçi merak eder, araştırır, bulur” pratiğini kazandırmaya yönelik olduğu düşünülebilir.

Okurun konuya ilişkin yeterliliği (niteliği) okunan metin ile kuracağı ilişkinin mahiyetini belirleyecektir (Özcan, 2015: 90). O hâlde, “Tarih İçin Metodoloji” kitabını okuyan kişinin de kitap hakkında değerlendirmesi metodolojik ve meslekî donanımının ölçüsünde olması beklenebilir. Bu noktadan hareketle lisans ve lisansüstü tarihçilerin kitaptan sağladığı fayda farklı olacağı gibi akademisyenlerin de kitap hakkındaki değerlendirmeleri farklı olacaktır.

Başlangıç aşamasında olan bir öğrencinin kitap hakkında değerlendirmesi, metodolojiye dair ihtiyaç duyduğu tüm konuların yer alması ve konuların anlaşılabilir düzeyde olması ile ilgilidir. Kuramsal ve metodolojik pek çok konuyu yeni öğrenen bir tarihçi için kitap, içerik açısından zengin olması ve usta tarihçilerin tecrübelerini aktarması özellikleri ile öğrencilerin başvuru ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılayacaktır. Konuların birbiri ile bağlantılı olarak adım adım ilerlemesi, lisans ve lisansüstü öğrencilerin seviyelerine öğrenebilirlik açısından uygun ve anlaşılır olması da beklentiyi karşılamaktadır. Metodoloji derslerinde anlatılması gereken konuların tek bir

kitapta toplanması dersi veren akademisyen için de büyük kolaylık sağlayacak, ana çerçeveyi çizmesinde yardımcı olacaktır. Öte yandan kitabın muhtevasının geniş kapsamlı olması hasebiyle bazı konulara yüzeysel değinilmesi bir eksiklik olarak görülebilir. Bu durum özellikle lisans derslerinde konuların açıklanması ve ek kaynaklarla desteklenmesiyle giderilebilir.

Tarihsel düşünme, tarihçi gibi araştırma, okuma ve yazma konuları hakkında daha detaylı ancak basit adımlar içeren, kolay okunur ve anlaşılır yeni çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Tarih için Metodoloji kitabında yer alan pek çok bölüm ayrı ayrı çalışmalar yapılması gereken niteliktedir. Kısa ve öz biçimde tüm konulara bir kitapta yer verilmesi faydalı olmuştur, ancak yeterli görünmemektedir. Tarih metodolojisinde kolaylaştırmaya yönelik çalışmaların devamı niteliğinde olan bu çalışmayı da bir anlamda destekleyen tarzda yeni çalışmalar yapılması, bugünün ve geleceğin tarihçilerinin beklentisidir.

Kaynakça

- Abacı, N. (2015). İmleç sancısı: tarihte yazmak ve karşılaşılan güçlüklerle çözüm önerileri. A. Şimşek (Ed.), *Tarih İçin Metodoloji*, (s.322-330), Ankara: Pegem Akademi.
- Alaslan, F. ve Şimşek, A. (2013). Tarihyazımı, metodolojisi ve felsefesiyle ilgili türkçe eserler bibliyografyası. *Turkish History Education Journal*, S.2,129-191.
- Braudel, F. (1992). *Tarih üzerine yazılar*, M.A. Kılıçbay (Çev.), Ankara: İmge.
- Breisach, E. (2012). *Tarihyazımı*, H. Kocaoluk (Çev.), İstanbul: Yapı Kredi.
- Carr, E.H. (2005). *Tarih nedir?* İstanbul: İletişim.
- Collingwood, R.G. (2005). *Tarihin ilkeleri ve tarih felsefesi üstüne başka yazılar*, A.H. Aydoğan (Çev.), İstanbul: Cogito Yapı Kredi.
- Fazlıoğlu, İ. (2013). Felsefe tarih ilişkisi. *Türk Tarih Kurumu Semineri*, Ankara <http://www.ihsanfazlioglu.net/yayinlar/makaleler/1.php?id=254> (29.03.2016).
- Kömür, E. (2016). *Ahmet şimşek ile "tarih için metodoloji" kitabı üzerine söyleşi*, <http://etarih.com/index.php/erol-koemuer-basyazi/608-ahmet-simsek-ile-tarih-icin-metodoloji-kitab-uezerine-soeylesi>, (24.03.2016).
- Özcan, A. (2015). Bir tarih metninin eleştirisi, A. Şimşek (Ed.), *Tarih İçin Metodoloji*, (s.90-96), Ankara: Pegem Akademi.
- Şimşek, A. (Ed.) (2015.). *Tarih için metodoloji*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şimşek, A. (Ed.) (2011). *Tarih nasıl yazılır, tarih yazımı için çağdaş bir metodoloji*. İstanbul: Tarihçi.
- Toynbee, A. (1963). Tarihin faydası ve değeri. *Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, A. E. Uysal (Çev.) C.21, S.1-2, 93–102.
- Yazıcı, F. (2015). *Tarihsel tarama*. A. Şimşek (Ed.), *Tarih İçin Metodoloji*, (s.172-178), Ankara: Pegem Akademi.
- Yediyıldız, B. (1990). Metodoloj: çağdaş tarihçilik. *Fırat Üniversitesi Tarih Metodolojisi ve Türk Tarihinin Meseleleri Kollokyumu Bildirileri*, Elazığ.